

עניינים נחוצים

ממורנו הגר"י טשזנר שליט"א

דומ"צ קהל עדת חרדים אופקים

הנהגת הש"ץ בקריאת שמע

סיום קריאת שמע

(ו) עוד איתא בשולחן ערוך (סימן ס"א סעיף ג') דבקריאת שמע יש רמ"ה תיבות [ביחד עם המילים "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד"] וחסרו ג' תיבות להשלים רמ"ח, כנגד אבריו של אדם. שכל הקורא קריאת שמע כתיקונה כל אבר נוטל תיבה אחת ומתרפא בה, לכן נוהגין שהש"ץ חוזר ואומר "ה' אלקיכם אמת" בקול רם להשלים מנין המלים החסרות, ובוזה כל אדם יוצא הואיל ושומעין מפיו של ש"ץ ג' תיבות אלו. ובכה"ח (סי' ס"א אות י"ג) כתב דבעינן כוונת שומע ומשמיע, ע"כ, והיינו שהש"ץ יתכוין להוציא הציבור באמירתו מילים אלו והציבור יתכוונו לצאת באמירתו.

(ז) והציבור כשקורין לעצמן בלחש מסיימים "ה' אלקיכם אמת" וממתינים על הש"ץ, ואחר ששומעים אותו חוזר על המלים האלו, מתחילין "ויציב" (בשחרית - ובערבית "ואמונה") ואינם חוזרין ואומרין "אמת", שכל האומר "אמת" "אמת" בלי הפסק תיבה אחרת בינתיים כאלו אומר "שמע" "שמע" שמשתיקין אותו אם לא שהה כלל בינתיים, ואף אם שהה קצת אין לכפול לכתחילה בלי הפסק תיבה אחרת בינתיים (לשון שו"ע הגר"ז סימן ס"א ס"ג והובא ברב פעלים ח"ב או"ח סי' ט"ו).

(ח) והנה המנהג הישן הי' שהש"ץ לא הי' חוזר על "ה' אלקיכם אמת", אלא שכל אחד ואחד אמר לפני ק"ש "קל מלך נאמן", אולם כאשר התגלה ספר הזוהר, שמבואר שם שיש לחזור על המילים "ה' אלקיכם אמת" כדי להשלים את הרמ"ח תיבות, כנ"ל, שינו את המנהג כדעת הזוהר. [כל זה מבואר בב"י ובב"ח שם]. אלא שאם אדם מתפלל ביחיד ואינו יכול לשמוע את הש"ץ שחוזר על המילים האלו, מנהג אשכנז הוא לומר "קל מלך נאמן" לפני הק"ש כמש"כ הרמ"א הנ"ל.

אולם מנהג בני ספרד הוא שהיחיד חוזר בעצמו על המילים "ה' אלקיכם אמת", כמש"כ הברכ"י בשם האריז"ל הובא בשע"ת שם (סק"ב). ובציבור מנהגם שהש"ץ אומר את הפסוק האחרון של ק"ש "אֱנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי" וגו' בקול [ורק מלת "אמת" אומר בלחש], ושוב חוזר ואומר "ה' אלקיכם אמת" בקול רם. ומנהג טוב הוא כדי שהציבור יתכוונו לשמוע את המלים "ה' אלקיכם אמת" כראוי.

(ט) בבית יוסף (סימן ס"א) הביא סוף דברי הזוהר הנ"ל וז"ל: וכל האומר ק"ש כהאי גוונא, בידוע שאינו נזוק כל אותו היום, וכל האומר ק"ש שלא עם הציבור אינו משלים

(א) מהתפקידים החשובים של השליח ציבור הוא להנהיג את הציבור באמירת קריאת שמע כהוגן. וזה מתבטא בעיקר בהתחלת קריאת שמע ובסיומה.

התחלת קריאת שמע

(ב) הנה יש ענין חשוב שכל הציבור יתחילו לומר ק"ש ביחד, כדי לקבל עליהם עול מלכות שמים ביחד, כמבואר בשו"ע בסו"ס ס"ב, וז"ל: "צריך שליח ציבור להשמיע קולו ב"שמע ישראל" כדי שישמעו הקהל וימליכו שם שמים יחד", עכ"ל. [ואפילו מי שאינו מתפלל עתה צריך לומר ג"כ עמהם כמבואר בס"ה ס"ב] ומוזב בספרים (ע' בכה"ח) שכשישראל ממליכים שם שמים ביחד, השכינה שורה עליהם, אבל כשה מקדים וזה מאחר ואומרם בערבוביא ועי"ז לא מכוונים דעתם, השכינה בורחת מהם.

(ג) המקור לזה הוא במדרש רבה (שה"ש ח' י"ג): "הַיִּשְׁבֵּת בְּגִנִּים חֲבֵרִים מְקֻשְׁבִּים לְקוֹלָהּ הַשְּׁמִיעֵנִי" - כשישראל נכנסין לבתי כנסיות וקורין ק"ש בכוונת הדעת, בקול אחד, בדעה אחת ובטעם אחד, הקדוש ברוך הוא אומר להם: היושבת בגנים, כשאתם קורין חברים (פ"י כשאתם באהבה וקבוץ אחד) אני ופמליא שלי מקשיבים לקולך השמיעני. אבל כשקורין בטירוף הדעת, זה מקדים וזה מאחר ואינם מכוונים דעתם, רוח הקודש צווחת ואומרת 'בְּרַח דוֹדֵי, עכ"ל.

והובא בתורה תמימה שם, וביאר: לפי הפשט משמע בקול אחד שלא יגביה אחד קולו יותר מזולתו, כדי שלא יבלבל כ"א לחבירו הכוונה. אבל הרד"ל כתב דמכאן סמך למש"כ הרדב"ז בתשובה (ח"ג סי' תמ"ו) שיקראו הציבור ק"ש ביחד מלה במלה, והפ"י בדעה אחת ובטעם אחד - לקבל עול מלכות שמים שלמה.

(ד) על כן צריך הש"ץ לזוהר לומר עכ"פ את המלים הראשונות "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל" בקול, כדי שכל הקהל ימליכו שם שמים ביחד. ונכון שימתין מעט אחר סיום הברכה שלפני ק"ש, לפני שמתחיל "שמע ישראל", כדי שיוכל הוא והקהל לכוון דעתם לקיים מצות קבלת עול מלכות שמים, ולכוון לבם למה שהם אומרם, ואז יצעק "שמע ישראל" בקול רם, וכל הציבור עמו.

(ה) ומשום כך חשוב מאוד שכל א' יזרז את עצמו להגיע לקריאת שמע ביחד עם הציבור כדי שיוכלו כולם להמליך השי"ת על עצמם ביחד, ויגדל כבוד שמים.

שיעור ממורנו הגר"י טשזנר שליט"א

נמסר כמוצאי שבת קודש פרשת וירא

דיני פת הבאה בכיסנין

במיני תבלין. ובשיטתו נחלקו השו"ע והרמ"א, דדעת השו"ע שכל שניכר טעם התבלין או הדבש בעיסה הו"ל פת כיסנין, ודעת הרמ"א שרק באופן שעירב בהם הרבה מהתבלין או הדבש עד שנרגש מהם הטעם הרבה מאוד, רק אז חשיב פת כיסנין.

ישני שיטות אלו קרובות מאוד זו לזו ששניהם פירשו שפת כיסנין היא מתובלת או מתוקה ולכן היא נאכלת דרך עראי ולא בקבע, אלא שלפירוש אחד הוא בעיסה ממש ולפירוש אחר הוא מילוי.

וכן מבואר מדברי המשנ"ב שכתב [ס"ק לג] שלדברי הרמ"א שבנילוש צריך שיהיה מורגש הטעם מאוד כמו כן בממולא צריך שיהיה מילוי רב כ"כ עד שיהיה נרגש הטעם מאוד. וכן בדעת השו"ע שכתב גבי נילוש שצריך שיהיה ניכר טעם התבלין בעיסה וביאר המשנ"ב [ס"ק כח] שאף בממולא צריך שיהיה טעם המילוי ניכר בעיסה.

ושית שלישית היא שיטת רב האי גאון שפת כיסנין היא פת שדרך אפייתה היא באופן שנעשית יבשה ונפרכת, ופת כיסנין היינו מלשון כסיסה וכיון שהיא יבשה ונכססת דרך בני אדם לאכול ממנה מעט.

הלכה כדברי כולם

ג. והנה בפשטות כיון שיש כמה שיטות בראשונים מהי פת כיסנין, א"כ כל פת כיסנין היא בגדר ספק פת גמור ספק פת כיסנין. ולדוגמא פת הממולאת בדברי מתיקה לדעת ר"ח ברכתה מזונות ומעין ג', ולרמב"ם ורה"ג לכאורה ברכתה המוציאה, וכן פת נכססת לרה"ג היא מזונות ולרמב"ם ור"ח המוציאה, ורק בפת כיסנין שנתקיימו בה ג' התנאים שגם נילושה וגם ממולאת וגם נכססת רק היא ברכתה מזונות ומעין ג' בוודאי.

והבית יוסף לאחר שהביא את ג' פירושי הראשונים כתב וז"ל: ולענין הלכה כיון דספיקא במידי דרבנן הוא נקטינן כדברי כולם, דכולם דין פת הבאה בכיסנין יש להם ואינו מברך עליהם המוציאה ושלש ברכות אלא אם כן קבע סעודתו עליהם.

ובחידושי רעק"א הקשה מדוע לא כתב השו"ע שירא שמים צא ידי כל הדעות ולא יאכלם כי אם בתוך סעודת פת וכשם שכתב לקמן בסעיף י"ג גבי פת סופגנין.

3. ולפי זה חלה מתוקה מן הדין לבני ספרד ברכתה מזונות כל שנרגש בה טעם המתיקות. אמנם כתב באור לציון שכיון שרגילות לקבוע עליה סעודה לכן ירא שמים לא יאכלנה אלא בתוך הסעודה.

4. ודווקא כשנעשית יבשה ונפרכת באפיה, אבל אם נעשה לחם גמור ואח"כ נעשה יבש וכגון מה שעושים צנימים. בזה מברך המוציאה כיון שקיבל שם פת ולא פקע ממנו אלא בתנאים מסויימים - יעוין סי' קסח סעיפים י"א יב'.

5. ומטעם זה כתב בביאור הלכה (קסח ס"ח ד"ה טעונים) שאם אוכל סעודת פת ובסוף הסעודה אוכל פת כיסנין אעפ"י שאוכלה לקינוח ומצד הדין צריך לברך. מ"מ כיון שספק הוא אם הוא פת גמור ונפטר בברכת הפת. לכן לא יברך מספק, ורק בפת כיסנין שנתקיימו בו ג' התנאים שאז היא וודאי פת כיסנין יברך כשאוכלה בסעודה לקינוח.

6. ועיין שם בביאור הלכה בד"ה וירא שמים שהביא קושיית האחרונים מה מועיל שאוכל בתוך סעודת פת הרי למ"ד שברכתה מזונות אינו נפטר במה שבירך על הפת, והביא שם כמה יישובים.

ברכת הפת

א. חכמינו ז"ל תקנו לברך על הפת 'המוציאה לחם מן הארץ' והיא ברכה המיוחדת לפת בלבד, והטעם שתקנו לפת ברכה בפני עצמה הוא משום חשיבות הפת, שהרי העידה התורה (דברים ח' ג') 'כִּי לֹא עַל הַלֶּחֶם לְבַדּוֹ יִחְיֶה הָאָדָם' וגו', כי זהו עיקר אכילת האדם (אלא שרוצים גם איזה תוספות). וזהו מהטעם המבואר בגמרא (ברכות לה:) 'פת מסעד סעיד', דהיינו שהפת משביע, וכדכתיב 'וְלֶחֶם לֶבֶב אָנוּשׁ יְסַעֵד', ומתוך חשיבותו קבעו לו ברכה לעצמו.

ודווקא על פת העשוי מחמשת מיני דגן תקנו לברך בתחילה המוציאה ולאחריו ברכת המזון אבל פת אורז אעפ"י שהאורז עדיף משאר קטניות ולכן על תבשיל אורז מברך מזונות, מ"מ אינו חשוב כ"כ להיחשב לחם גמור, ולכן על פת אורז מברך מזונות ולאחריו בורא נפשות [שו"ע סי' רח ס"ז ובמשנ"ב ס"ק כח כט].

ומבואר בגמרא (ברכות מב.) שיש מין פת הנקראת פת הבאה בכיסנין, ולהלן יתבאר שיש כמה שיטות בראשונים מהי פת זו, אך לכל הדעות מדובר בפת שאין דרך בני אדם לקבוע סעודתו עליה ורק אוכלים ממנה מעט דרך עראי, ולכן פת זו אין מברכין עליה המוציאה וברכת המזון "שלא קבעו חכמים לברך המוציאה ושלש ברכות אפי' כזית אלא בלחם שדרך בני אדם לקבוע עליו" [לשון הבית יוסף בסי' קס"ח].

ומכל מקום מבואר שם בגמרא שגם בפת הבאה בכיסנין, אעפ"י שאם אכלה דרך עראי מברך עליה מזונות ומעין ג', מ"מ אם אוכל ממנה בשיעור קביעות סעודה מברך המוציאה וברכת המזון. וכן נפסק בשו"ע סי' קס"ח סעיף ו'. ולהלן יתבאר מהו שיעור קביעות סעודה.

ואעפ"י שהאוכל תבשיל מחמשת מיני דגן מברך מזונות ומעין ג' אפי' קבע עליו סעודה. מ"מ שונה פת הבאה בכיסנין ממעשה קדירה. שפת כיסנין יש לה תואר לחם ורק כיון שאין אוכלין ממנה אלא מעט ברכתה מזונות, לכן באופן שקובע סעודה עליה חזר דינה להיות כפת גמור משא"כ מעשה קדירה שאין בו תואר לחם כלל, אפי' קובע סעודתו עליהם לעולם ברכתו מזונות.

פת הבאה בכיסנין

ב. נחלקו הראשונים בפירוש פת הבאה בכיסנין, מהי וכיצד אופן עשייתה, ומצינו בזה ג' שיטות שונות, ושלשתם נפסקו להלכה וכפי שיתבאר.

שיטת ר"ח והערוך שכיסנין הוא מלשון כיסים, דהיינו שהיו עושים מהעיסה כמין כיס וממלאים אותו בשקדים ודבש ומיני מתיקה.

והרמב"ם פירש שהיא עיסה שנילושה בדבש או בשמן או

1. שהם: חיטה שעורה כוסמים שיבולת שועל ושיפון.
2. ולכן האוכל אטריות מבושלות אעפ"י שקבע סעודתו עליהם ברכתם מזונות ומעין ג'. אמנם לענין קוגל אטריות נחלקו הפוסקים כיון שאחר בישול האטריות חוזרים ואופים אותו בתנור. ודעת הגרי"ש אלישיב זצ"ל שאם אוכל ממנו בשיעור קביעות סעודה מברך עליו המוציאה וברהמ"ז אמנם דעת הגרשז"א שבבישול האטריות פקע מהם שם פת ואפי' אכל מהקוגל שיעור קביעות סעודה מברך מזונות ומעין ג'. וכן נהוג עלמא.

היא שאוירים גדולים שנראים בעין צריך למעך אבל אוירים קטנים מצטרפים לשיעור [אורחות רבינו ח"א עמוד פט, חוט שני פסח פי"ז ס"ק כט].

שיעור השהייה

האוכל כזית שחייב לברך ברכה אחרונה, כתב המג"א שהיינו דווקא כשאוכל את הכזית בתוך כדי אכילת פרס, אבל אם שהה יותר לא מקרי אכילה ואינו מברך לאחריו. והביאו המשנ"ב בסימן ר"י סק"א.

והוסיף שם בשם הפמ"ג שהיינו דווקא לענין כזית אבל לענין שיעור כדי שביעה [שמתחייב בברכת המזון מן התורה] אפי' אכל מעט מעט חייב, דעל כל פנים קרינן ביה ושבעת [ובשעה"צ שם סק"י כתב דמ"מ צריך לאכול כזית בכדי אכילת פרס דאם לאו אין כאן שם אכילה].

וכמו כן לענין אכילת פת כיסנין בשיעור קביעות סעודה כתב באור לציון (ח"ב סי' י"ב אות ב') שאפי' לא אכל בכדי אכילת פרס, כל שאכל בתוך שיעור שעה וחומש מצטרף לשיעור קביעות סעודה.

כדי שביעה שלו

הנה נתבאר לעיל שאם אכל פת כיסנין בשיעור שהוא שבע ממנו ואחרים אין שבעים ממנו מברך מזונות ומעין ג', ורק אם אכל שיעור שאחרים שבעים ממנו מברך המוציא וברכת המזון.

עוד הובא לעיל מדברי הבית יוסף שמה שמברכים על פת כיסנין מזונות אעפ"י שהוא ספק פת הוא משום שבמידי דרבנן אזלינן לקולא.

והיינו שגם אם פת כיסנין זו היא באמת פת גמור, הרי נטילת ידיים היא דרבנן, וברכה ראשונה גם אם בירך מזונות על פת יצא, ולענין ברכה אחרונה, הרי כל שלא שבע אינו חייב בברכת המזון מן התורה אלא מדרבנן, ואם קבע סעודתו על פת כיסנין באמת צריך לברך המוציא וברכת המזון.

אמנם אם נאמר ששיעור כדי שביעה שנאמר גבי חיוב ברכת המזון מן התורה, נקבע לפי האדם האוכל ולא לפי רובא דעלמא, א"כ כשאוכל מפת כיסנין בשיעור שהוא שבע ואחרים אינם שבעים הרי לצד שפת זו היא פת גמורה חייב בברכת המזון מן התורה, וא"כ אין זה ספק דרבנן אלא ספק דאורייתא ומדוע מברך מעין ג' הרי כיון שספק דאו' הוא, צריך להחמיר ולברך ברכת המזון.

וכבר עמד בזה בהגהות רעק"א על השו"ע, וכתב שמוכרח לומר או ששיעור כדי שביעה אינו נקבע לפי האדם האוכל אלא לפי רוב האנשים. ואם נאמר שנקבע לפי האוכל על כרחך צ"ל שברכת מעין ג' מדאורייתא פוטרת אף פת גמור שמנין הברכות אינו מעכב.

וכספר שלמי תודה (פורים סימן לב ב) הקשה שהרי המשנ"ב בסוף סימן קפד כתב בשם החינוך ששיעור כדי שביעה (לענין חיוב ברכת המזון מן התורה), נקבע לפי האדם האוכל. ולפי"ז מוכרח לומר שמה שנפסק שפת כיסנין שאכל ממנו בשיעור שביעה שלו אינו מברך ברכת המזון אעפ"י שהוא ספק דאו' היינו משום שברכת מעין ג' פוטרת אף פת גמור מדאורייתא, ומנין ברכות אינו אלא דרבנן.

ומכל מקום עדיין קשה הרי קי"ל (סימן קפ"ז ס"ג) שכל שלא אמר ברית ותורה לא יצא ידי חובתו, והרי בנוסח ברכת מעין ג' לא מזכיר ברית ותורה. והניח בצ"ע.

צירוף שאר מאכלים לפת כיסנין

ו. האוכל פת כיסנין בצירוף מאכלים נוספים, כתב המשנ"ב (ס"ק כד) שאעפ"י שלא אכל מהפת לבדה בשיעור

ובמאמר מרדכי כתב ליישב דעת השו"ע שכיון שלא נזכר בהדיא שחולקים הפוסקים בזה, אפשר דמודו להדדי. והיינו כפי שנתבאר לעיל שיעקר הטעם שפת הבאה בכיסנין אינה פת גמורה הוא משום שאין דרך לאוכלה בקביעות אלא דרך עראי, וא"כ אפשר שכל הראשונים מודים בכל האופנים כיון שסו"ס אין זה נאכל בקבע, רק כל אחד כתב פירוש אחר לפי הנהוג במקומו ובזמנו.

שיעור קביעות סעודה

ד. נתבאר לעיל שפת הבאה בכיסנין אם קבע סעודתו עליה מברך המוציא וברכת המזון.

וכתב השו"ע (סעיף ו') ששיעור קביעות סעודה אינו נקבע לפי כל אדם ואדם, אלא בדרך רוב העולם, ולכן אם אכל שיעור שאחרים קובעים עליו אעפ"י שהוא לא שבע ממנו מברך המוציא וברכת המזון, וכן להיפך אם אכל שיעור שאחרים לא קובעים עליו אעפ"י שהוא קובע עליו אינו מברך אלא מזונות וברכה אחת מעין ג' דבטלה דעתו אצל כל אדם.

אמנם זקן או נער שאכילתם מועט בטבע, כתב הבה"ל שחייבים בברכת המזון בשיעור שכל בני מינם רגילים לשבוע ממנו, ודעת הגרשז"א שה"ה נשים שאינם רגילות לאכול הרבה כמו האנשים, שיעור קביעות סעודה שלהם נקבע לפי דרך אכילת הנשים.

ומהו שיעור קביעות סעודה נחלקו האחרונים. יש שדימו זאת למה שמבואר בסי' שסח גבי עירובי חצרות ששיעור סעודה היא ג' ביצים או ד' ביצים: וכמו כן לענין שיעור קביעות סעודה זהו השיעור. ולפי זה אם אוכל יותר מד' ביצים צריך לברך המוציא וברכת המזון.

אמנם יש אחרונים שכתבו שאין לברך המוציא וברכת המזון אלא כשיעור סעודה קבוע של ערב או בוקר, וכתב המשנ"ב (ס"ק כ"ד) שכן מבואר בשבולי הלקט ובאשכול, וכן נוטה דעת השו"ע, ומ"מ לכתחילה טוב לחוש לדעת המחמירים שלא לאכול ארבע ביצים מפת הבאה בכיסנין.

ונראה ששיעור סעודה קבועה של בוקר וערב אינו גדול הרבה משיעור ד' ביצים, שהרי אדם ממוצע אוכל בארוחה שתיים או שלש פרוסות לחם ושיעור זה הוא מעט יותר מד' ביצים. [ואמנם בערוך השולחן כתב ששיעור סעודה הוא כליטרא וחצי, ולמד כן מזה שבירידת המן ירד עומר לגולגולת וזה היה שיעור שתי סעודות, נמצא שכחצי עומר הוא שיעור סעודה והוא כליטרא וחצי. מ"מ כפי הנראה אין רגילות כיום לאכול כ"כ הרבה בסעודה].

ולמעשה מן הראוי שלא לאכול מפת כיסנין יותר מד' ביצים כדי לא להיכנס לספק ברכת המזון. ושיעור זה אינו במשקל אלא בנפח. ואם באנו לשער במשקל הוא תלוי בסוג המאפה שככל שהמאפה דחוס יותר משקלו כבד יותר אעפ"י שהנפח קטן (כאשר ביאר היטב בשו"ת אור לציון ח"ב פרק י"ב אות י"א בביאורים), והמנהג המקובל לשער בנפח כוס המכילה 200 סמ"ק שעד שיעור זה ניתן לאכול, ומעבר לזה הוא כבר ספק ברכת המזון.

צירוף אוירים

ולענין מאפה שיש בו אוירים, האם משערים את הנפח כמות שהוא או שצריך למעך את המאפה כדי לשער. יעויין במשנ"ב סי' ר"י סק"א שכתב שאין לשער את האוירים. אמנם בסי' תפ"ו בשעה"צ סק"ז כתב שמשערים כמות שהוא כולל האוירים. וכבר עמד בזה בשונה הלכות. וההוראה המקובלת

7. שם נחלקו רש"י והרמב"ם, דדעת הרמב"ם שהוא שלוש ביצים ודעת רש"י שהוא ארבע ביצים, ובשו"ע שם סעיף ב' הביא את שני הדעות ולא הכריע.

י"א שגם אם אכלם בנפרד, דהיינו שאכל קודם מהמציות לבדם, ואח"כ אכל שאר מאכלים כגון בשר או עוף וכדו' מצטרפים לשיעור קביעות סעודה, אבל אם אכל עוגה מתוקה ואח"כ אכל שאר מאכלים כמו בשר וכדו' אין זה מצטרף כיון שאין ביניהם שום שייכות ואינם מצטרפים זה לזה.

דעת האגרות משה [או"ח ח"ד סימן מ"א] שאפי' אכל עוגה ואח"כ אכל בשר אעפ"י שאכל כל דבר בנפרד הכל מצטרף, כשם שהאוכל פת גמורה כל המאכלים נטפלים לפת ה"ה פת כסנין כשאוכל שיעור קביעות סעודה הכל נחשב חלק מהסעודה.

ולכן יש לזהר בקידושים או שמחות וכדו', שאף אם יאכל פת כסנין בשיעור מועט מ"מ אם אוכל מאכלים נוספים יתכן שהכל מצטרף לשיעור קביעות סעודה. והחכם עיניו בראשו שלא להכניס עצמו לספיכות.

שאחרים שבעים ממנו, מצרפים גם את שאר המאכלים, ואם יש בפת עם שאר המאכלים שיעור שאחרים שבעים ממנו מברך המוציא וברכת המזון.

והוסיף שאם אכל פת לבדה ושבע ממנה, אעפ"י שאחרים לא היו שבעים בכמות פת כזו, מ"מ אם בצירוף שאר מאכלים היו שבעים מפת כזו, לא אמרינן בטלה דעתו ומברך עליה המוציא וברכת המזון.

איזה מאכלים מצטרפים

נחלקו פוסקי זמננו באיזה אופן מצטרפים שאר המאכלים לפת כסנין לשיעור קביעות סעודה. י"א שרק באופן שנטפל ממש וכגון שאוכל מציות עם סלטים וכדו' שדרך לאוכלם יחד ממש, אבל אם אכל מהמציות לבדם ואח"כ אכל בשר או דג אין זה מצטרף.

הנהגת הש"ץ בקריאת שמע

(המשך מעמ' 1)

איבריו מפני שחסרו השלשה תיבות ששליח ציבור חוזר, מאי תקנתיה יכוין בט"ו וי"ן דבאמת ויציב, ועם כל דא היה קורא עליו אבא "מעוות לא יוכל לתקון וחסרון לא יוכל להמנות" אותם שלשה תיבות דקריאת שמע ששליח ציבור חוזר לא יוכל למנות אותם לתשלום רמ"ח כשאר הציבור עכ"ל.

(י) ומבואר בשע"ת (סי' ס"א סק"ב) בשם כמה אחרונים, שמי שעדיין לא סיים ק"ש כשהש"ץ מסיים, שיכול לשתוק באמצע אמירת הק"ש שלו ולשמוע מהחזן אמירת מלים אלו ויוצא בזה. אולם זה מועיל רק אם עכ"פ התחיל באמירת ק"ש, אבל אם עדיין לא התחיל לומר ק"ש, אין שמיעת מלים אלו נקשרת עם אמירתו ק"ש. ואף שיש עוד תקנות להשלמת רמ"ח התיבות, אבל אינן מועילות כ"כ כמו שמיעת "ה' אלקיכם אמת" מהש"ץ. והמאחר אחר הציבור מפסיד מעלה זו.

(יא) מכל זה נשמע גודל החיוב לא רק להתפלל בציבור אלא גם להתפלל ביחד אתם לא להפסיד את הענין הנשגב לקרוא ק"ש עם הציבור ולשמוע את הסיום מפי השליח ציבור, ועי"ז להשלים את כל אבריו.

(יב) ולכן חשוב מאוד שהש"ץ יאמר: "ה' אלקיכם אמת", שחוזר בסוף ק"ש, בקול רם וברור, שכל אחד מהציבור יוכל לשמוע כדי להשלים רמ"ח תיבות שבק"ש, וכיום זהו כמעט הדבר היחיד שהש"ץ מוציא את הציבור יד"ח וחשוב מאוד שיהיה בזה. ואם יש רעש בביהכ"נ כשבא לסיים, יש לו לדפוק מקודם בחוזק על העמוד כדי שיהיה שקט, ושכולם יתכוננו לשמוע.

שיעורי מורנו הגר"י טשזנר שליט"א

'דף היומי בהלכה' (הלכות קריאת שמע)

בימים א' - ה' 21:00 - 20:30

בבית הכנסת קוית' ה' (היכל שמואל).

הלכות ברכות

נושא השיעור בשבוע זה:

דיני ברכת המוציא וברכת מזונות (פיצה, מצות וכדו')

מוצאי שבת 21:15 - 20:30

בבית הכנסת קוית' ה' (אשכנזי)

חידה: מתי אסור לאדם להשיב שלום לחבירו?

לדעת לחיות כיהודי!

נדבת הרב **יעקב פיישר ומשפחתו שליט"א**
לרגל השמחה השרויה במעונם בהולדת הנכד נ"י
בן לחתנם הרב **ידידיה זלצמן שליט"א**
בשעה טובה ובמזל טוב
יה"ר שיזכו לרוות רב נחת יהודית מכל יוצ"ח כ"י, בבריות גופא ונהורא מעליא לאוי"ט. ויזכו ההורים לגדלו לתורה לחופה ולמעשים טובים, ולהכניסו בבריתו של אאע"ה בעתו ובזמנו. אכ"ר.
שמחת השלום זכר' תתקיים א"יה בליל שב"ק בבית משפ' פיישר רח'
החיד"א 1693/6 עד 22:30

נדבת הרב **עמנואל נשר ומשפחתו שליט"א**
לרגל השמחה בהולדת הנכד
ישראל מאיר נ"י
בן חתנם הרב **אהרן סמיד שליט"א**
בשעה טובה ומוצלחת
יה"ר שיזכו לרוות רב נחת יהודית מכל יוצ"ח כ"י, בבריות גופא ונהורא מעליא לאוי"ט. ויזכו ההורים לגדלו לתורה לחופה ולמעשים טובים! אכ"ר.

נתרם לזכות **החתן והכלה הי"ו**
למשפחות שולץ - קלמן
לרגל בואם בברית הנישואין בשעה טובה ומוצלחת
יה"ר שיהא הזיווג עולה יפה, ענבי הגפן בענבי הגפן דבר נאה ומתקבל. ומשמחה זו יושפע שפע שמחות ויתברכו בכל מילי דמיטב ברו"ג, בבריות גופא ונהורא ומעליא לאוי"ט, אכ"ר.
בורא עולם בקנין השלם זה הבנין

לע"נ נשמה טהורה הנערה **רחל ע"ה**
בת יבלחט"א הגאון רבי יהודה אריה הלוי דינר שליט"א
נלב"ע כ"ה חשוון תש"פ ת.נ.צ.ב.ה.

לזכות הרב **אברהם ישעיהו רוט ומשפחתו שליט"א**
יה"ר שיזכו לרכוש דירה טובה ונאה, עם שכנים טובים ויראי שמים. והשם יתברך ימלא כל משאלות לבם לטובה. בבריות גופא ונהורא מעליא, והצלחה גדולה ברו"ג. אכ"ר.

דרשות לאחר קבלת שבת
קוית' ה' - מורנו הגר"י **טשזנר שליט"א**
תפארת תורה - מורנו המרא דאתרא שליט"א
זכרון אליהו - הגאון רבי יוסף הרשקוביץ שליט"א
שויתי ה' - הגאון רבי אריאל מאיר וילנסקי שליט"א
שערי תפילה - הגאון רבי צבי לנדמן שליט"א

לתרומות, הנצחות ולקבלת הגליון במייל:
viv22v33@gmail.com 0527679598